[illegible]

స్త్రీల కత్యంతోపయుక్తంబగు

శ్రావణ మంగళగౌరీ వ్రత కల్పము.

(స్త్రీల పాటలుకూడా చేర్పంబడినవి)

ఇది

కీ॥ శే॥ నా తండ్రిగారైన

చల్లా లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రిగారిచే

ఆంధ్ర తాత్పర్య సహితముగా వ్రాయఁబడి,

జ్యేష్ఠకుమార్డు - సుబ్బారాయశాస్త్రిచే

స్వకీయ

సింహ ముద్రాక్షరశాలయందు

ంచి ప్రకటింపఁ బడియె.

లీ పట్టణము.

మో ముద్రణము 400.

1958.

 [దీని వెల 0-4-0.

శ్రావణ మంగళ గౌరీ వ్రతము.

—***—

ఆచమ్య ... సంకల్ప్య ... ఏవంగుణ ... శుభతిథౌ॥ మమ [illegible] జ్జన సౌమంగల్య సిద్ధ్యర్థం। పుత్ర పౌత్ర సంపత్సౌభాగ్యసిద్ధ్యర్థం। మంగళగౌరీప్రసాదేన నిత్యానందసిద్ధ్యర్థంచ। మంగళగౌరీ ప్రీత్యర్థం వివాహప్రథమవర్షాది పంచవర్ష పర్యంతం మంగళగౌరీవ్రతంకరిష్యే॥ ఆదౌ గణాధిపతిపూజాం కుర్యాత్॥

శ్లో॥ ప్రథమేవత్సరే మాతు గృహేకర్తవ్యమేవచ। తతోభర్తృగృహే కార్యా పూర్ణేషూద్యాపనం క్రమాత్॥

తా॥ మొదటి సంవత్సరం బ్రీవతము పుట్టినింట చేయవలయును. పిమ్మట పత్తివారియింట జేయవలయును. ఐదుసంవత్సరము లిట్లుచేసినపిమ్మట యథావిధిగా ఉద్యాపనమును జేయవలయును.

ధ్యానమ్॥ శ్లో॥ నీలలోహిత తాటంక హారిద్రా కుంకుమాదిషు। తాంబూలపుష్పగంధేషు దర్పణేకచశోధకే॥ సింధూరే కజ్జలే వస్త్రే కంకణాద్యాఫలాదిషు। జ్వాలామాంఘృతదీపస్య మంగళద్రవ్యభాజనే॥ శుభదా గేహసంశోభే నిత్యలీలావిలాసినీం। సంపూర్ణచంద్రవదనాం సర్వజ్ఞాం శివసుందరీమ్॥ వరాభయకరాం భోజాం పాశాంకుశ కరోజ్జ్వలాం। సావిత్రీంవరదయాందేవీం సర్వమంగళ దేవతామ్॥ బాలాం సశోభాంసంపూజ్యాం మంగళద్రవ్యవాసినీం। సర్వాలంకారసంపూర్ణాం భావయేత్సర్వమంగళామ్॥ ఐం, హ్రీం, శ్రీం నమస్సర్వమంగళాయైమంగళగౌర్యైనమః॥ ధ్యానమ్ ... మి॥ శ్లో॥ అత్రాగచ్ఛమహాదేవి సర్వలోక సుఖప్రదే। యావద్వ్రతమహం కుర్వే పుత్రపౌత్రాభివృద్ధయే॥ హ్రీం నమస్సర్వమంగళాయై మంగళగౌర్యైనమః॥ ఆవాహనమ్॥ శ్లో॥ గాంగేయాసనసందివ్యం రత్నమాణిక్యశోభితం। మయానీతంగృహాణత్వం గౌరీమహాదివల్లభే॥ ఆసనమ్॥ శ్లో॥ గంధపుష్పా

షట్తైర్స్వర్ణ పాద్యం సంపాదితంమయా । త్వంగృహాణ దయాసింధు గౌరీమంగళ దేవతే॥ అర్ఘ్యమ్॥ శ్లో॥ కామారివల్లభే దేవి కుర్వాచమన మంబికే । నిరంతరమహం వందే చరణౌ తవపార్వతి॥ ఆచమనమ్ ॥ శ్లో॥ పయోదధిఘృతంచైవ మధుశర్కరయా సమం । పంచామృతేన స్నపనం కారయేత్వాంశివప్రియే॥ పంచమృతస్నానమ్॥ శ్లో॥ జాహ్నవీ తోయమానీతం శుభంకర్పూరసంయుతం । స్నాపయామి సురశ్రేష్ఠే త్వాంపుత్రాదిఫలప్రదామ్॥ స్నానమ్॥ శ్లో॥ వస్త్రంచసోమదైవత్యం లజ్జాయాస్తునివారణం। మయాసమర్పితంభక్త్యా గృహాణపరమేశ్వరి॥ వస్త్రమ్॥ శ్లో॥ కంచుకం తూపవస్త్రంచ నానారత్నైస్సమన్వితం । గృహాణత్వంమయాదత్తం జగదీశ్వరిపార్వతీ॥ కంచుకాది॥ శ్లో॥ కుంకుమాగరుకర్పూర కస్తూరీ చందనాదికం । విలేపనంమహాదేవి గంధం స్వీకురుశాంభవి ॥ గంధమ్॥ శ్లో॥ రంజితాకుంకుమౌఘేన హరిద్రాక్తా స్తథాక్షతాః। తవాలంకరణార్థాయ ప్రదత్తాస్సర్వమంగళే॥ అక్షతాః॥ శ్లో॥ హారిద్రాం కుంకుమంచైవ సింధూరం కజ్జలాదికం । నీల లోహిత తాటంకే మంగళద్రవ్య మీశ్వరీ ॥ సౌభాగ్యద్రవ్యాణి ॥ శ్లో॥ కిరీటహార కేయూర కంకణాది విభూషణైః। అలంకరోమి త్వాం భక్త్యా సర్వాలంకారకారిణి ॥ ఆభరణాని ॥ శ్లో॥ అర్ధాంగవల్లభే దేవి శాంభవీత్రిపురాంతకే । స్వర్ణోత్తరీయం దాస్యామి గృహ్యతాం సర్వ మంగళే॥ స్వర్ణోత్తరీయమ్॥ శ్లో॥ చంపకా కుంద మందార పున్నాగ బృహతీ యుతైః । పుష్పైర్బిల్వ దళో పేతైః పూజయామి శివ ప్రియామ్ ॥ పుష్పాణి పూజయామి ॥

అథాంగపూజా ॥ ఉమాయైనమః। పాదౌపూజయామి॥ గౌర్యైనమః । జంఘేపూ...మి ॥ పార్వత్యైనమః । జానునీ...మి ॥ జగన్మాత్రేనమః । ఊరూ...మి॥ జగత్ప్రతిష్ఠాయైనమః । కటిం... ...మి॥ మూలప్రకృతయైనమః । నాభిం...మి ॥ అంబికాయైనమః । ఉదరం...మి॥ అన్నపూర్ణాయైనమః । స్తనౌ...మి ॥ శివసుందర్యై నమః । వక్షః...మి ॥ మహాబలాయైనమః । హస్తాన్...మి॥ వర ప్రదాయైనమః । హస్తౌ ...మి॥ కంబుకంఠ్యైనమః । కంఠం...మి॥

బ్రహ్మవిద్యాయై నమః । జిహ్వాం ... మి॥ శాంకర్యై నమః । ముఖం ... మి ॥ శివాయై నమః । నేత్రే ... మి ॥ రుద్రాణ్యై నమః । కర్ణే ... ... మి॥ సర్వమంగళాయై నమః । లలాటం ... మి ॥ సర్వేశ్వర్యై నమః। శిరః ...... మి॥ మంగళగౌర్యై నమః। సర్వాణ్యంగాని పూజయామి॥ తతః అష్టోత్తరశతనామపూజాం కరిష్యే ॥

శ్లో॥ దేవదారురసోద్భూతః కృష్ణాగరుసమన్వితః । ఆఘ్రేయస్సర్వదేవానాం ధూపోఽయం ప్రతిగృహ్యతామ్ ॥ ధూపమాఘ్రాపయామి॥ శ్లో॥ త్వంజ్యోతి స్సర్వదేవానాం తేజసాం తేజఉత్తమం । జ్యోతిర్మండలగే దేవి దీపం స్వీకురు శాంకరి ॥ దీపం దర్శయామి ॥ శ్లో॥ అన్నం చతుర్విధం స్వాదు రసైష్షడ్భిస్సమన్వితం । గృహాణ భక్ష్యభోజ్యాఢ్యం సుదృష్టం సర్వమంగళే ॥ నైవేద్యం సమర్పయామి ॥ శ్లో॥ పూగీఫలసమాయుక్తం నాగవల్లీదళాన్వితం । కర్పూరైలాసమాయుక్తం తాంబూలం శివసుందరి ॥ తాంబూలం ... మి॥ శ్లో॥ సౌవర్ణీ దక్షిణా హ్యేషా పూజా సాఫల్యకారణం । దక్షిణాం ప్రతిగృహ్ణీష్వ దక్షిణే సర్వమంగళే ॥ దక్షిణాం ... మి॥ శ్లో॥ వాణీ లక్ష్మీ శచీ మాళీ నీరాజితపదాంబుజే । శివే నీరాజయామి త్వాం నిత్యలోకప్రకాశికామ్॥ నీరాజనం ... మి॥ శ్లో॥ పుష్పాంజలిం ప్రయచ్ఛామి భక్తిపూర్వం సమంత్రకం । తేన పాపాని నశ్యంతు మంగళే త్వత్ప్రసాదతః॥ పుష్పాంజలిం ... మి॥ శ్లో॥ శివాంకవాసినీమంబాం సర్వేదేవానుహాస్య యః। ప్రదక్షిణేన పశ్యంతి తేన కుర్యాం ప్రదక్షిణమ్॥ ప్రదక్షిణాం ... మి॥ శ్లో॥ ఐం- నమశ్శివకాంతాయై హ్రీం- నమశ్శివశక్తయే । శ్రీం- నమో జగతాం మాత్రే మమ భూయాన్మనోరథః॥ నమస్కారం ... మి ॥ శ్లో॥ పునరర్ఘ్యం ప్రదాస్యామి మంగళే శివసుందరి । సర్వపాపక్షయం కృత్వా రక్ష మాం శరణాగతామ్॥ పునరర్ఘ్యం ... మి॥ శ్లో॥ ఇదం ఫలం మయా దత్తం పుత్రపౌత్రాది వృద్ధయే । దేహి పూర్ణఫలం దేవి కృపాంకుర శివే మయి॥ ఇతి ఫలసమర్పణమ్॥ శ్లో॥ పుత్రాన్ దేహి ధనం దేహి సౌభాగ్యం సర్వమంగళే। సౌమంగల్యం సుఖం జ్ఞానం దేహి మే శివసుందరి। ఇతి సంప్రార్థ్య ॥ (అథ వాయనదానమ్) ॥ బ్రాహ్మణాన్ సంపూజ్య ॥

శ్లో॥ తతోన్నైణవపాత్రేషు మంగళద్రవ్యసంయుతం। సగుడంతండులోపేతం నవకంచుకసంయుతమ్॥ తాంబూలాదిసమాయుక్తం చణకాది సమన్వితం। సదక్షిణాకం దాస్యామి మంగళాంబా ప్రసీదతు॥ ఇతివిప్రాయ వాయనదానమ్॥ శ్లో॥ కాత్యాయనిశివాగౌరి సావిత్రి సర్వమంగళా। సువాసినీభ్యోదాస్యామి వాయనానిప్రసీదతు॥ ఇతి సువాసినీభ్యో వాయన దానాని॥ అథ మాత్రే వాయన దానమ్॥ శ్లో॥ తామేవా న్నైణవేపాత్రే సౌభాగ్యద్రవ్యమాక్షిపేత్। బహుకంచుకసంయుక్తం సహిరణ్యంసవస్త్రకం। మాత్రేదద్యాసువాసిన్యై జగన్మాతాప్రసీదతు॥ తతఃపరంఘృతవర్తిభిః షోడశదీపావళింప్రజ్వాల్య కథాశ్రవణపూర్వకం కజ్జలంసంపాద్య॥ దేవీప్రసాదసిధూరం కుంకుమంవాపాలే సంపూర్ణంప్రసాద్య వేణీంసంగృహ్య తతఃపరం మాతృబాంధవసువాసిన్య షోడశసువాసినీం మాతరంచ మృష్టాన్నేన భోజయేత్॥ తతః ఛత్రచామరాదినా పునఃపూజాంకుర్యాత్॥

కథా ప్రారంభము.

యుధిష్ఠరఉవాచ॥ శ్లో॥ నందనందన గోవింద శ్రుతాఃలో బహుళాః కథాః। శ్రుతాఉత్కృష్టపుత్రాయుః కథంబ్రూహివ్రతంమమ॥

తా॥ నందుని కుమారుండవైన యోకృష్ణా! వినువారికి శ్రేయస్సునొసంగెడు కథ లనేకంబులుగలవు. వానిలో నెక్కువయిన పుత్రులను, ఆయువును, సంపత్తు మొదలగువానిని గలిగించు వ్రతమెద్దియో నాకుఁజెప్పుమని ధర్మరాజు కృష్ణమూర్తి నడిగెను.

శ్రీకృష్ణ ఉవాచ॥ శ్లో॥ అవైధవ్యకరంవక్ష్యే వ్రతంచారినిషూదన। శ్రుణుష్వసావధానస్సన్ కథాంపుణ్యాంపురాతనీమ్॥

తా॥ కృష్ణమూర్తి చెప్పుచున్నాఁడు. శత్రుసంహారకుఁడవైన యో ధర్మరాజా! స్త్రీలకు వైధవ్యము కలుగనియ్యని వ్రతమును జెప్పుచున్నాను. కావున పుణ్యకరమును ప్రాచీనంబయిన యొక్క ఇతిహాసమును స్థిరచిత్తుండవై వినుము.

శ్లో॥ కుండినంనామనగరం ఖ్యాతి స్వత్రద్విజప్రియః। ఆసీన్ధర్మపాలో నామ్నా బహుధనోపినః॥

తా॥ ప్రపంచమునందొక చోట కుండిణమను పట్టణముకలదు. ఆపట్టణంబున బ్రాహ్మణులయందు ప్రేమకలవాఁడును, విశేషమైన ధనముగలవాఁడును నయిన ధర్మపాలుండనెడు వైశ్యుఁడుగలఁడు.

శ్లో॥ సపత్నీకోఽప్యపుత్రోఽసౌ నాస్తీతివ్యాకులోహృది। తస్య గేహే భస్మలిప్తో దేహే రుద్రాక్షధారకః॥ జటిలో భిక్షుకోనిత్య మాగచ్ఛత్ప్రియదర్శనః। నస్వీకుర్వం స్తదన్నం స ఇతిదృష్ట్వాఽబలావదత్॥

తా॥ ఆవైశ్యుఁడు భాగ్యగలవాఁడయినను సంతానము కలుగ లేదు. అందువలన మనస్సున విచారముకలవాఁడయ్యెను. ఇట్టి సమయంబున దేహమునందు విభూతిని, రుద్రాక్షలను ధరియించినవాఁడును, జడలుకలవాఁడును, ప్రేమాస్పదమైన దృష్టికలవాఁడు నయిన యొకభిక్షుకుఁడు ఆవైశ్యుని గృహంబునకు ప్రతిదినము భిక్షకు వచ్చిన వాఁడై యావైశ్యునిభార్యచేఁ బెట్టఁబడిన యన్నమును గ్రహింపక తిరిగి వెళ్లుచునుండెను. ఆచిన్నది యీచర్యనంతయుఁ జూచి తన పెనిమిటితో నిట్లు చెప్పెను.

శ్లో॥ స్వామిన్నయంసదా యాతి భిక్షుర్నో జటిలోగృహే। నసీకరోత్యస్మదన్న మితిదృష్ట్వామమాఽధికమ్। దుఃఖంప్రజాయతేనిత్యం శ్రుత్వాభార్యావచోఽబ్రవీత్॥

తా॥ ఓ స్వామీ! జడలనుధరించిన యీయతీశ్వరుఁడు భిక్షకొఱకుఁ బ్రతిదినమును మనగృహమునకు వచ్చును నేనిచ్చెడి యన్నమును గ్రహింపఁ డాయెను. దీనినిఁ జూచి నాకు విశేషముగా దుఃఖము కలుగుచున్నదని భార్య చెప్పఁగా ఆమాటలు విని పెనిమిటి పలుకుచున్నాఁడు.

ధర్మపాలఉవాచ॥ శ్లో॥ ప్రియే కదాచి త్త్వంస్త్వం సువర్ణాని శోభన। యదాభిక్షార్థమాయాతి భిక్షుర్గ్వస్త్రాంతరే త్వయా। తదాతస్య ప్రదేయాని సువర్ణాని ప్రియేఽనఘే॥

తా॥ దోషరహితురాలవైన యోప్రియురాలా! నీవు సంతోషముతోఁ గూడినదానవై ఒకానొకప్పుడు బంగారు విక్రయించెడు సంగడికి వెళ్లి అచ్చట కొన్ని భిక్షకొఱకు యతీశ్వరుఁడు వచ్చునో

అప్పుడాయన వస్త్రంబులో సున్నపురాల నుంచుమా యని ధర్మ పాలుడు చెప్పెను.

శ్లో॥ అనంతరంతస్య భార్యా౽చీకగత్వా స్వామినోదితం। జటిలేనసతు సాశప్తా ఉపత్యం తేనభవిష్యతి॥ శ్రుత్వా భిక్షోరిదంవాక్యం దుంఖితా తమువాచహ ॥

తా॥ అనంతరం బాకోమటిభార్య పెనిమిటి చెప్పినట్లు చేయఁగా యీచిన్నదానికి సంతానముకలుగదని జడదారి పలికెనవాడాయెను. ఆయతీశ్వరునిమాటలను విని ఆమె దుఃఖించి ఆయనతో నిట్లుపలికెనది.

శ్లో॥ స్వామిన్ శప్తా త్వయ పాపా చ్ఛాపా దుద్ధర సంప్రతి। ఇత్యుక్త్వాతస్యచరణౌ వవందే దీనభాషిణీ ॥

తా॥ ఓస్వామీ। పూర్వజన్మకృత పాపంబుచె నేను శపింపఁబడితిని. ఈ శాప విమోచనముఁ జేసి నన్నిప్పుడు రక్షింపు మని యా చిన్నది దీనముగా మాటలాడి యా యతీశ్వరుని పాదములకు నమస్కరించెను.

జటిలఉవాచ॥ శ్లో॥ భర్తృసమీపే వక్తవ్యం త్వయామాప్తుర్మమా జ్ఞయా। నీలవస్త్రంసమారుహ్య నీలశ్యంగచ్ఛకాననమ్ ॥ ఖరసం తత్రిక గ్తవ్యం యతా౽శ్వ స్తేస్ఖలిష్యతి ॥

తా॥ జటిలుండు చెప్పుచున్నాఁడు :- ఓ చిన్నదానా। నా యాజ్ఞచే నీపెనిమిటితో నేఁజెప్పినగీతి నిట్లు చెప్పుము. నల్లనివస్త్రములఁగట్టుకొని నల్లనిగుఱ్ఱము నెక్కి యడవికి వెళ్ళి యెంతదూరము గుఱ్ఱమువెళ్ళి నడవలేక ఆయాసపడునో అంతవఱకు వెళ్ళి యచ్చట త్రవ్వవలయును.

శ్లో॥ రమ్యంపక్షిభిరాయుక్తం మృగసంగసమాకులం। సువర్ణ రచితంరత్న మాణిక్యాదివిభూషితమ్ ॥ నానాపుష్పస్తనమాయుక్తం దృశ్యం దేవాలయంతతః। వర్తతేతత్రభవతీ భవాని భక్తవత్సలా। ఆరాధయత్వంమనసా యథావిధ్యుద్ధరిష్యతి ॥

తా॥ అనంతరం బచ్చట సుందరమయినదియు, పక్షులు వ్యాపించియున్నదియు, మృగసమూహములుగలదియు, బంగారుచేనిర్మింపఁ

బడినదియు, రత్నములు మాణిక్యములు మొదలగువానిచేఁ గూర్చబడినదియు, అనేక పుష్పంబులతో నిండియుండిన దేవాలయము కనుపించును. ఆ దేవాలయంబులోఁ బూజ్యురాలును, భక్తులయందు ప్రేమగలదియు నగు పార్వతీదేవి యుండును. ఆమెను నీమనస్సున యథావిధిగాఁ బూజించెదవేని నిన్ను రక్షింపగలదని చెప్పెను.

శ్లో॥ తాంభవానీతివచనం శ్రుత్వాభిక్షోస్సుఖప్రదం । వనందే తస్యచరణౌ పునఃపునరువాచహ ॥

తా॥ పార్వతీదేవి శాపవిమోచనచేసి నిన్ననుగ్రహించును. అని యతీశ్వరుఁడు ప్రేమచే బల్కిన మాటలను విని యానందించి ఆయనపాదములకు మ్రొక్కి మాటిమాటికి శాప విమోచనమును గురించి యడుగుచుండెను.

శ్లో॥ తదైవకాలేజటిలః త్వంతర్ధానోబభూవసః । సావదత్పతి మత్ప్రీహి శ్రుత్వా భిక్షుముఖాదరాత్ ॥ యథోక్తమవదద్భర్తా తచ్ఛ్రుత్వా వాక్యమాదరాత్ । నీలవస్త్ర స్సమారుహ్య నీలాశ్వం ప్రస్థితో వనమ్ ॥

తా॥ యతీశ్వరుండీప్రకారము చెప్పి యప్పుడే యంతర్ధానమయ్యెను. ఆచిన్నది పెనిమిటిని యిటురండని పిలిచి యతీశ్వరునిచేఁ జెప్పఁబడినవాక్యమును శ్రద్ధతో వినుమని యథావిధిగా జెప్పఁగా నావైశ్యుఁడు శ్రద్ధతో విని సంతసించి నల్లనివస్త్రములను ధరించి నల్లని గుఱ్ఱమునెక్కి వనమునకుఁ బ్రయాణమయ్యెను.

శ్లో॥ గచ్ఛన్ నానావిధాన్ వృక్షాన్ పథిపశ్యన్ మహాకులః । మృగాన్ సింహాన్ దంతిశూకాన్ పథిపశ్యన్ భయాకులః॥ దదర్శాఽసౌ తటాకంచ బాహుళ్యేన విరాజితం । రక్తనీలోత్పలైశ్చక్ర వాకద్వంద్వైశ్చరాజితం । స్నానంచకార తత్రాఽసౌ తర్పణాద్యపి భూరిశః॥

తా॥ ఆవైశ్యుఁడు వనంబుఁబ్రవేశించి వెళ్లుచు మార్గంబున ననేక వృక్షములను, మృగములను, సింహములను, పాములను జూచి భయముగలవాఁడై వెళ్లుచు నెదుట ఎఱ్ఱగలువలు, నల్లగలువలు, చక్రవాకమిథునములు మొదలగువానిచే శోభిల్లుచున్న గొప్పచెఱువుంగని

యచ్చట. స్నానముచేసి సంధ్యావందనము, పితృతర్పణము మొదలగు నిత్యకర్మలను విశేషముగా నెఱవేర్చెను.

శ్లో॥ పునరశ్వంసమారుహ్య జగామగహనంవనం । స్ఖలితంవాజినం పశ్యన్ అశ్వాదుత్తీర్యసవచ । జఘాన పృథివీం తత్ర యానా ద్దేవాలయాగతః ॥

తా॥ తిఱిగి గుఱ్ఱమునెక్కి చొరరాని యడవిలోఁ గొంతదూరము వెళ్ళఁగా నచ్చట గుఱ్ఱము తొట్రుపాటుకలిగి నడవలేనిదయ్యెను. అంతట గుఱ్ఱముదిగి యచ్చట దేవాలయమగుపడునంతవఱకు భూమిని దన్నెను.

శ్లో॥ దదర్శచమహాస్థూలం దేవాలయమథోతతః। రత్నైర్ముక్తా ఫలైశ్చైవ మాణిక్యైశ్చాపి సర్వతః । పూజయామాసజటిల వాక్యం స్మృత్వాఽతివిస్మితః ॥

తా॥ అనంతరము క్రిందిభాగమున రత్నములతోను, ముత్యములతోను, మాణిక్యములతోను, అంతట వ్యాపించియున్న గొప్ప దేవాలయమునుజూచి యతీశ్వరుఁడు చెప్పినరీతిగా నుండుటచే నాశ్చర్యముచెంది ముందుచెప్పెడు ప్రకారంబునఁ బూజించినవాఁడాయెను.

శ్లో॥ సువర్ణయుక్తవస్త్రాణి చందనంచాక్షతాన్శుభాన్ । చంపకాదీనిపుష్పాణి ధూపం దీపం విశేషతః ॥ నానాపక్వాన్నసంయుక్తం రసైష్షడ్భిస్సమన్వితం। నానాశాకైస్సమాకారింతం సదుగ్ధఘృతశర్కరమ్॥ నైవేద్యంకరశుద్ధ్యర్థం చందనంమలయాదిజం । సంపాద్యాశుస్వహృదయః ఫలతాంబూలదక్షిణాః । జజాపమంత్రాన్గుప్తోఽసౌ సగుణధ్యానపూర్వకమ్ ॥

తా॥ బంగారుతోఁగూడిన వస్త్రములను, మంచిగంధమును, శోభస్కరమైన యక్షతలను, చంపకము మొదలైన పుష్పములను, ధూపమును దీపమునిచ్చి, షడ్రసోపేతమైనదియు, అనేకశాకములతోఁ గూడినదియు, పాలు, నెయ్యి, పంచదార మొదలగు మధురపదార్థములతోఁగూడినదియు, అనేకపిండివంటలతోఁగూడిన ప్రసాదము దేవికి నివేదనచేసి హస్తశుద్ధికొఱకు మలయము మొదలగు ప్రదేశ

బులనుండు మంచిగంధములిసిన జలమునిచ్చి సంతుష్టాంతరంగుడై సగుణభావంబుతో దేవిసంబంధమైన మంత్రములను ఆవైశ్యుడు రహస్యముగా జపించెను.

శ్లో॥ దేవీభక్తం గృహేదేత్య లోభయామాససాదరం। ప్రసన్నావదద త్రేయం పూజా సంపాదితా కథమ్ ॥ యేనసంపాదితా తుభ్యం దదామివరమద్భుతం । ఇతిశ్రుత్వా ధర్మపాలో దేవ్యగ్రేపాంజలిస్థితః॥

తా॥ అనంతరము పార్వతీదేవి దేవాలయంబునుండి వెలువడి వచ్చి భక్తుడైన కోమటిని మనశ్శుద్ధి తెలియగలందులకు బరీక్షించి పిదప ప్రత్యక్షమై ఓయీ, నీవీపూజ నెందుకు జేసితివి, యెంత గొప్పవరంబైన నిచ్చెదనని దేవి పలుకగా ఆ వాక్యమును ధర్మపాలుడు విని దోసిలియొగ్గి ఆమెయెదుటనిలుచుండి ఆమెను స్తోత్రము జేసిన నాడా యెను.

దేవ్యువాచ॥ శ్లో॥ ధర్మపాల త్వయానమ్యక్ పూజా సంపాదిత నఘ । వరంయాచయమద్భక్త్యా దదామిబహుళంధనమ్ ॥

తా॥ దోషరహితుడైన నాభక్తుడవైన నగు ధర్మపాలుడా! నీవు పూజను జక్కగా జేసితివి. వరమును గోరుము. విశేషధనమిచ్చెద నని దేవి పలికినదాయెను.

ధర్మపాలః॥ శ్లో॥ బహుళాధనసంపత్తి ర్మమ త్వత్తే త్వత్ప్రసాదతః। అపత్యం ప్రార్థయిష్యామి పితౄణాంతారకంశుభమ్ ॥

తా॥ ఓ దేవీ! నీయనుగ్రహమువలన విశేషమైన ధనసంపత్తు నాకు గలిగియేయున్నది. పితృదేవతల ఋణమునుదీర్చి శుభములు గలుగజేయు సంతానమును బడయగోరియున్నాను.

శ్లో॥ అతిథిర్భిక్షుకో గేహే గృహ్ణాతినమదన్నకం । తేనమేబహుళందుఃఖం సభార్యస్యోపజాయతే ॥ ఇతి దీనవచనమ్బ్రవీత్ ॥

తా॥ అతిథి నాయింటికి భిక్షకై వచ్చి మేము దంపతులము పెట్టు నన్నమును గ్రహింపడాయెను. కాబట్టి నాకును నా భార్యకును విశేషమైన దుఃఖముద్భవించియున్నదని దీనుడై పలుకుచున్న ధర్మపాలుని మాటలను విని పార్వతీదేవి యిట్లు పలికెను.

దేవ్యువాచ శ్లో॥ ధర్మపాలక దేవస్యాస్తే. ఉపత్యంనాస్తిసుఖప్రదం। తథాపికింయాచయసి కిన్నాంచిత్రపుత్రకామ్॥ పుత్రమల్పాయుషం నాథవా ఉపత్యం చిరంజీవినం దుశ్శీలం ॥

తా॥ ధర్మపాలకా! నీకర్మదృష్టిచేనూతనఁగా నీకు సుఖమును కలుగఁజేసెడు సంతానము సంభవించదు. అయినను విధవయైన కుమార్తెనుగాని, అల్పాయువుగల పుత్రునిగాని, లేక దీర్ఘాయుర్దాయముగలిగిన గుడ్డివాఁడగు సుతునిగాని యిచ్చెదఁ గోరుమని దేవి పలికెను

ధర్మపాలకః॥ శ్లో॥ పుత్ర మల్పాయుషం దేహి తావతాకృతకృత్యతాం। ప్రాప్నోమిచోద్ధరిష్యామి పితౄంస్తుమనుఘోరగాన్ ॥

తా॥ అల్పాయుర్దాయముగల పుత్రునొసంగుము. దానంజేసి నేను సార్థకజన్ముఁడనై రౌరవాది నరకములయందుండు నా పితృదేవతలను విముక్తులఁజేసి సుగతినిపొందింపగలను.

దేవ్యువాచ॥ శ్లో॥ మత్ప్రాకారస్య వర్తమానస్య నాభావారుహ్యాగతం సునః। తత్పార్శ్వవర్తిచూతస్య గృహీత్వాఫలముద్భుతమ్ ॥ పత్న్యై దేయంతతఃపుత్రో భవిష్యతినసంశయః ॥

తా॥ దేవి చెప్పుచున్నది:- నా ప్రాకారమునందు విఘ్నేశ్వరుని బొజ్జపైదేశంబెక్కి యాతని సమీపమునందుండు మామిడిచెట్టునఁగల ఫలములలో నాశ్చర్యకరంబగు నొకపండు తీసికొని వెళ్ళి నిభార్యకు నిచ్చెదవేనిఁ బిమ్మట పుత్రుఁడు కలుగును. సందేహము లేదు.

శ్లో॥ ఇతిదేవీవచశ్శ్రుత్వా గత్వాతత్పార్శ్వఏవచ। నాభింగజముఖస్యాథా ఉపహ్యజగ్రాహమోహతః॥ ఫలాన్యుత్తార్యచ తతః ఫలమేకందదర్శసః ॥

తా॥ ఈ ప్రకారము ఆదేవి పలుకఁగా విని యాస్థానమునుండు వెళ్ళి ఆమెసమీపమందుండు వినాయకుని బొజ్జనందెక్కి మామిడిపండ్లయందలి అనేక పండ్లుకోసినను ఒకపండుమాత్రమే దక్కెను.

శ్లో॥ ఏవంపునఃపునఃకుర్వ్వ ఫలమేకందదర్శహ ॥

తా॥ ఈపరిహారము మూఁడుమాటికి ననేకములైన పండ్లు కోసి నను ఒకపండుమాత్రమే తనదగ్గఱనుండెను.

శ్లో॥ ద్వాభ్యాగణపతిశ్చాన్యే ఫలం ధర్మపాలాయశస్తవాన్ । షోడశే వత్సరేప్రాప్తే అహితపుత్రంతుదంశయేత్ ॥

తా॥ అనంతరము విఘ్నేశ్వరుఁడు కోసించి నీకుమారునికి బది యాఱవసంవత్సరంబునఁ బాముకఱచునని పలికెను.

శ్లో॥ ధర్మపాలఃఫలంసమ్యక్ వస్త్రేబధ్వాగమద్గృహం । ఫలం పత్న్యైదదౌసాఽపి భక్షయిత్వాపతివ్రతా ॥ గర్భంసాధారయామాస పత్యాసహ సుసంగతా । సంప్రాప్తే నవమే మాసే ప్రాసూత సుత ముత్తమమ్ ॥

తా॥ ధర్మపాలుఁడాఫలమును వస్త్రంబునఁగట్టి గృహమునకు వెళ్లి భార్యకునియ్యఁగాఁ బతివ్రతయైన యాచిన్నది ఆపండునుదిని భర్తృసంయోగమువలన గర్భిణికలదై తొమ్మిదిమాసములు ప్రాప్తి యైనపిమ్మట శ్రేష్ఠుండగుపుత్రునిఁగనెను.

శ్లో॥ జాతకర్మచకారాఽస్య పితా సంతుష్టమానసః । షష్ఠీపూజాంచకారాఽస్య షష్ఠేతుదివసేతతః ॥

తా॥ తండ్రి సంతోషచిత్తుఁడై యాపిల్లవానికి జాతకర్మచేసి యనంతరం బాఱవదినమందు చేయఁదగిన షష్ఠిపూజను జేసెను.

శ్లో॥ ద్వాదశేహనిసంప్రాప్తే శివేతికరణంకృతం। షష్ఠేమాసిచ కారాఽసౌ నన్నప్రాశనముత్తమమ్ ॥

తా॥ పండ్రెండవదినము రాఁగానే యా పిల్లవానికి మంగళ ప్రదంబయిన శివుఁడనునామంబిడి యాఱవమాసంబున సంతోషకరం బగు నన్నప్రాశనమును జేయించెను.

శ్లో॥ తృతీయేవత్సరేచూడా సప్తమేబ్రహ్మసుత్తమం। కృతోపనయనంపార్థ తతోఽభూత్తుష్టమానసః । దశమేవత్సరేప్రాప్తేఽభ్యసీద్భార్యాపతివ్రతా ॥

తా॥ మూఁడవసంవత్సరమున చూడాకర్మను, ఏడవసంవత్సర మున మహావైభవముతో నుపనయనముచేసి సంతుష్టాంతరంగుఁడై

గించియుండెను. పిమ్మటఁ బదియవసంవత్సరము రాగానే పతివ్రత యైన యాతనిభార్య యిట్లు పలుకుచున్నది.

భార్యోవాచ॥ శ్లో॥ బాలకస్య వివాహోఽపి కర్తవ్యం సుముహూర్తకే ॥

తా॥ ఓస్వామీ! మన పిల్లవానికి మంచిముహూర్తము విచారించి వివాహమునుగూడ జేయుమని భార్యపలికెను.

ధర్మపాలః॥ శ్లో॥ మయాసంకల్పితంకాశ్యా గమనంబాలకస్యతత్। కృత్వాసమాయాతుతతో వివాహోఽస్యభవిష్యతి ॥

తా॥ ఓ చిన్నదానా! మన పిల్లవాఁడు కాశీ నగరమునకు వెళ్ళి యాత్రచేసి వచ్చిన పిమ్మట వివాహము చేయఁదలఁచితిని అని ధర్మపాలుఁడు చెప్పెను.

శ్లో॥ పుత్రోఽసౌ ప్రేషితస్తేన శ్యాలకేన సమన్వితః। వారాణసీం ప్రస్థితౌతౌ గృహీత్వా బహుళంధనమ్॥ కుర్వంతౌ పథిధర్మం ప్రతిష్ఠాపురమాయతుః ॥

తా॥ పిమ్మట ఆచిన్నవాఁడును, భావమఱదియుఁగలసి విశేషమైన ధనమునుదీసికొని కాశీపట్టణమునకుఁ బ్రయాణమై వెళ్లుచు మార్గంబున ధర్మముచేయుచు ప్రతిష్ఠానగరమునకు వెళ్ళినవారైరి.

శ్లో॥ క్రీడంత్యఃకన్యకాదృష్టాః తత్రదేశేమనోరమే ॥

తా॥ ఆపట్టణంబున నొక రమ్యంబైన ప్రదేశంబున నాడుకొనుచున్న స్త్రీలను జూచినవారైరి.

శ్లో॥ తాసాంసమాజే గౌరాంగీ సుశీలానామ కన్యకా। తయా సహాసఖీకాచి చ్చకారకలహంభృశమ్॥ గాలనంచదదౌతస్యై రండభాగ్యేముహుర్ముహుః ॥

తా॥ ఆస్త్రీలసమూహములోఁ బచ్చనిశరీరముగల సుశీలయను కన్యకకలదు. ఆసుశీలతో స్నేహముగల యొకానొకస్త్రీ యత్యంతము పోట్లాడి ఓ విధవా! సంపత్తుగలదానా! అని మాటిమాటికి సుశీలను దిట్టెను.

సుశీలా॥ శ్లో॥ సఖిత్వయాగాలనంమే వ్యర్థందత్తంశుభావనే । జననీ మేమానవత్యా శ్చస్తిగౌరీవ్రతంశుభమ్॥ తస్యప్రసాదాత్సకలాః సంబంధిన్యః ప్రియా స్త్రియః । అజన్మ విధవా జాతాః కిం పునః కన్యకాత్వహమ్ ॥

తా॥ సుశీల చెప్పుచున్నది:- శుభప్రదంబయిన ముఖముగల యో చెలియా! నీవు నిష్కారణముగా నన్నుఁదిట్టితివి. మానవతి యను నాతల్లి శుభముల నొసంగు గౌరీదేవిసంబంధమైన వ్రతమును జేయుచున్నది. ఆవ్రతమహిమచే మాబంధువులుగాని, చెలికత్తెలు గాని, ఇష్టమైనవారుగాని సమస్తమైన స్త్రీలును జన్మాంతపర్యంతము విధవలుగానివారై యుందురు. కన్యనయిన నావిషయమై చెప్పనేల.

శ్లో॥ వక్ష్యే తస్యప్రభావం కిం వ్రతరాజస్యభామిని । పూజనే ధూపదీపౌచ యత్రతత్రసుఖంభవేత్ ॥

తా॥ ఓకాంతా! శ్రేష్ఠంబగు నాగౌరీవ్రతముయొక్క మహిమను జెప్పెదను. ఏ గౌరీపూజయందు ధూపమునుగాని, దీపమును గాని సమర్పించెదరో ఆగౌరీపూజ సమస్తసుఖములనిచ్చును.

శ్లో॥ ఇతిశ్రుత్వా తతోవాక్యం విస్మయోత్ఫుల్లలోచనః । మాతులశ్చింతయామాస బాలకస్యప్రియంతతః ॥

తా॥ ఈప్రకారముగాజెప్పిన సుశీలవాక్యమును విని యాపిల్లవాని మేనమామ ఆశ్చర్యముతోఁగూడిన మనస్సుకలవాఁడై యనంతరం బాపిల్లవానికి శ్రేయస్సు యెట్లుకలుగునోయని విచారించెను.

శ్లో॥ శతంజీవోభవేదేష ఏతద్ధస్తాక్షతాయది । పతంత్యముష్య శిరశి ఇతిభావఃపునఃపునః ॥

తా॥ ఈపిల్లవానికిని, సుశీలకును వివాహమగునేని వివాహకాలంబున యీసుశీలహస్తంబులచే నుంచఁబడిన యక్షతలు యీపిల్లవాని శిరస్సునఁ బడునేని యితఁడు నూఱుసంవత్సరములు జీవించువాఁడగునని మాటిమాటికి మేనమామ తలంచుచుండెను.

శ్లో॥ సుశీలామపిపశ్యన్సః విస్మయోత్ఫుల్లలోచనః । సుశీలా ప్రస్థితాగేహే తదను ప్రస్థితావుభౌ ॥

తా॥ ఆ బాలకుఁడును సుశీలనుఁజూచి ఆశ్చర్యముతోఁ గూడిన నేత్రంబులుకలవాఁడయ్యెను. పిమ్మట సుశీల యింటికి వెళ్ళుచుండఁగా వారిద్దఱును ఆమె వెంట వెళ్ళిరి.

శ్లో॥ స్వగృహం ప్రాపగౌరాంగీ నిజ చిత్త ప్రహృష్టతే । సతటాకే రమ్యదేశే వాసంచక్రేతురాజరాట్ ॥

తా॥ అనంతరం బా చిన్నది తనగృహమునకు వెళ్ళఁగా వారిద్దఱును ఆచిన్నదానిగృహమునకు సమీపముగానుండునట్టియు చెఱువు దగ్గరగా నుండు మనోహరంబయిన గృహంబులో ఆసక్తితో నివసించుచుండిరి.

శ్లో॥ వివాహకాలేసంప్రాప్తే సుశీలా జనకో హరిః । సర్వంశివాజ్ఞయాకుర్వన్ శాంతవత్యా స్వకాంతయా ॥ వివాహోద్యోగవాన్ జాతో విచచారోచితంవరం । అసన్నస్థంశివంస్పృష్ట్వా తన్మాతాపితరౌ శుభౌ । యయాచతుశ్శివాంబద్ధాంజలి వినయసంయుతౌ ॥

తా॥ సుశీలకు వివాహవయస్సు రాగానే తండ్రియగు హరి యనువాఁడు తాను జేయునదంతయు పార్వతీదేవి యాజ్ఞానుసారముగా జేయువాఁడై తగినవరుఁ డెక్కడనుండునని తన భార్యతో వివాహ విషయమైన యాలోచనచేసెను. పిమ్మట తల్లిదండ్రులిద్దఱు తమ గృహసమీపమందుండు శివుఁడను బాలునిఁజూచి తగినవాఁడనుకొని గౌరీదేవివద్దకువెళ్ళి అంజలిచేసి వినయముగలవారై తమకుఁ దగిన యల్లుని గలుగజేయునని గౌరీదేవిని వేఁడుకొనిరి.

కన్యాపితరౌ వూచుః ॥ శ్లో॥ ఉపస్థితో వివాహోఽస్యాః పుత్ర్యాః గౌరి త్రివర్గోఽంబికే । ఇతిప్రార్థనవేళాయాం సతటాకే శివాలయే ॥ పశ్చాద్భాగేనిగూఢోఽభూచ్ఛివాఖ్యపరమాత్ములః । సుశీలాం భాగినేయస్య ఘటయామీతిచింతయన్ ॥

తా॥ ఓ పార్వతీ ! మా కుమారికకు వివాహవయస్సు వచ్చినది, తగినవరుని సంభవింపఁజేయుమని సుశీలయొక్క తల్లిదండ్రులు ప్రార్థించుసమయంబున ఆశివునియొక్క మేనమామ చెఱువుసమీప

మందమందు కాళికాలయమునకు వెనుకభాగమందు దాగియున్నవాఁడై మేనల్లునికి సుశీలను యిచ్చునట్లుగా ప్రార్థనచేసెను.

శ్లో॥ ఉవాచవై త్రివల్లభ్యస్త్రే పథికశ్శివనామకః । కన్యాత్వస్మై ప్రదేయేతి గౌర్యుక్తాంబుబుధేహరిః ॥

తా॥ శివుఁడను పేరుగల యొకమార్గస్థుఁ డిక్కడనే యుండెను. ఆపురుషునకు నీ కుమార్తెనిచ్చి వివాహము చేయుమని గౌరీదేవి చెప్పఁగా ఆప్రకారమే చేయుటకు హరియు నాలోచింపుచుండెను.

శ్లో॥ సుశీలయా కన్యయాఽయం సమ్యగిత్యవధార్యతే । అత్రో దేయా శివాయేతి వరం యావ ద్విమృశతి : తావ న్మాతుల ఆగత్య యయాచే చతురో హరిమ్ ॥

తా॥ ఎప్పుడు శివుఁడు తానిక్కడికి వచ్చెనని సుశీల తెలఁచెనో ఆహేతువుచేతనే హరియు గౌరీదేవివలన నాలోచించి శివునికిచ్చి వివాహము నెప్పుడు చేయుదునో యనుకొనుచుండగా అప్పుడే శివ్వసిద్ధుడైన శివుని మేనమామ వచ్చి సుశీలను నా మేనల్లునకిచ్చి వివాహము చేయ మని ప్రార్థించెను.

మాతులఉవాచ॥ శ్లో॥ అవశ్యం లగ్నకాలేఽసా శివోగారీహ్యః ప్రియంవదః । తతో ముహూర్తేసంప్రాప్తే వివాహమకరోచ్ఛివమ్॥

తా॥ సుముహూర్తసమయంబున అత్యంతము మనోహరుండైన శివునకు సుశీలనిచ్చి వివాహముచేయుమని శివుని మేనమామ యడిగిన విధమ్మున సుముహూర్తము రాఁగానే సుశీలను శివునికిచ్చి వివాహము చేసెను.

శ్లో॥ తత్రాత్రివశయనంచక్రే సశుశీలశ్శివోవరః । స్వప్నేనామంగళాగౌరీ మాతృరూపేణభాస్వతా । సుశీలామవదత్స్నిగ్ధం హితం వచనమువచ ॥

తా॥ వివాహంబైన పిమ్మటఁ బెండ్లికుమారుఁడైయున శివుఁడు సుశీలతోఁగూడ శయ్యాగృహంబున శయనించియుండఁగా మంగళస్వరూపురాలయిన గౌరీ పార్వతీదేవి స్వప్నావస్థయందున్నదై సుశీల

యొక్క తల్లిస్వరూపమును ధరించి పతివ్రతయైన సుశీలనుగూర్చి స్వప్నంబున ప్రియంబగు నొకవాక్యమును పలికెను.

గౌరీ॥ శ్లో॥ సుశీలేతవగౌరాంగి భర్తుర్దంశార్థమాగతః । మహాన్ భుజంగఉత్తిష్ఠ దుగ్ధంస్థాపయ తత్పురః ॥ ఘటంచస్థాపయాఽశుత్వం తస్మ ధ్యేసంగమిష్యతి । కూర్పాసమంగాన్నిష్కాస్య బంధనీయ స్స్వయాఘటః । ప్రాతరుత్థాయ దేహిత్వం మాత్రేవాయనకంశుభమ్ ॥

తా॥ పచ్చనైన శరీరముగల యోసుశీలా ! నీపెనిమిటినిగఱచుటకొఱకు గొప్పసర్పము వచ్చియున్నది. దానిముందు పాలుపోసిన యొక కుంభమునుంచెదవేని ఆకుంభములోఁ జొరపడును. అప్పుడు నీశరీరమందుండు రవికెనుదీసి యాకుంభమునుగప్పి బంధించి యుదయమునలేచి నీతల్లికి వాయనమిచ్చెదవేని శుభముకలుగును.

శ్లో॥ ఇతిగౌరీవచశ్శ్రుత్వా సుశీలాతత్క్షణముత్థితా। దదర్శాఽగ్రే నిశ్వసంతం కృష్ణసర్పంమహాభయమ్॥ తతశ్చకారగౌర్యుక్తం ప్రవృత్తా నిద్రితుంతతః । ఉవాచవరఆసనోన్న క్షుల్లగ్నామహతీనుమ । భక్షణాయాశుదేహిత్వం లడ్డుకాదికముత్తమమ్ ॥

తా॥ ఈప్రకారము గౌరీదేవి చెప్పినమాటలను విని సుశీల తత్క్షణమేలేచి తనముందు బుస్సుకొట్టుచు భయంకరముగనున్న నల్లని సర్పమునుజూచి పిమ్మట గౌరీదేవి చెప్పినట్లు అంతయుఁజేసి యనంతరము నిద్రించుచుండఁగా పెనిమిటి యామె సమీపమునకు వచ్చి నాకు మిక్కిలి ఆకలియగుచున్నది. తినుటకు లడ్డు మొదలగు రుచ్యములగు పదార్థములనిమ్మని సుశీలనడిగెను.

శ్లో॥ శ్రుత్వేతివాక్యం పాత్రేసా దదౌ లడ్డుకముత్తమం । భక్షయిత్వాశివోహైమే తస్మైపాత్రేఽంగుళీయకమ్ ॥ దత్వాతత్ స్థాపయామాస స్థలేగుప్తే శుభాననః । సుఖేనశయనం చక్రే సుశీలానిద్రితాఽభవత్ । రాత్ర్యామల్పావశిష్టాయా మస్పృష్ట్వైవయయౌశివః॥

తా॥ ఈప్రకారము పెనిమిటి పలికినవాక్యమును సుశీల విని పాత్రయందుంచిన లడ్డుమొదలగు శ్రేష్ఠమయినపదార్థములనియ్యఁగా శోభస్కరమైన ముఖముగల ఆమెపెనిమిటి భక్షించి తన వ్రేలియుం

గరమును అబంగారుపాత్రియందుంచి ఆపాత్రను రహస్యమైన యొక స్థలమందుంచి సుఖముగానిద్రించెను. ఆమెయు నిద్రించెను. పిమ్మట శివుఁడు తన భార్యను స్పృశింపకయే కొంచెము రాత్రియుండఁగా లేచి వెళ్ళెను.

శ్లో॥ సూర్యోదయే వినిద్రాఽసౌ లజ్జమానా మాతరం యయౌ॥

తా॥ సుశీల ప్రాతఃకాలంబున లేచి సిగ్గుగలదై తల్లిదగ్గరకు వెళ్లెను.

శ్లో॥ తతః పరదినే సాత్వా చిత్తనగాద్విప్రరూపధృక్। అపి నేపాశ్చజానంతి సర్వే తత్రివరాంతరమ్ ॥

తా॥ ఆమరునాటిదినంబున భగవంతుఁడైన శివుఁడు ఆమె పెనిమిటిరూపమునుధరించి రాగా ఆయన సుశీల పెనిమిటికాఁడని యెవరును యెఱుంగరైరి.

శ్లో॥ తత స్నాత్వా సుశీలాసా మాత్రే వాయనాకందదౌ। మాతా దదర్శతన్మధ్యే ముక్తాహారమనుత్తమమ్ ॥ దదౌప్రియాయై కన్యాయై సహసాతుష్టమానసా ॥

తా॥ అనంతరము ఆసుశీల స్నానముచేసి ఆకుంభమును తల్లికి వాయనమియ్యఁగా నామె కుంభము స్పృశించినతోడనే దానియందుండుసర్పము ముత్యాలసరమై యుండెను అట్టిసరమునుజూచి సంతోషచిత్తముగలదియై ప్రేమాస్పదురాలగుకుమార్తెకు దానినిచ్చెను.

శ్లో॥ క్రీడాకాలేతుసంప్రాప్తే హరఆగాద్వరాత్మనా। ఆదేశయత్సుశీలాంతాం. క్రీడార్థంజననీతతః ॥

తా॥ పిమ్మటఁ గ్రీడాకాలము సమీపింపఁగా అరాత్రి సాంబమూర్తి ఆమె పెనిమిటిరూపమును ధరించి వచ్చియుండ అనంతరం ఆమెతల్లి సంభోగముకొఱకు వెళ్లుమని సుశీలనాజ్ఞాపించెను

సుశీలా॥ శ్లో॥ నాహం యాంపరో మే జనని యేన పాణిగ్రహఃకృతః। అనేననాకింమనసా క్రీడిష్యామి భూనమే ॥ అతాంతరే సమాసీనో హరఅంతర్హితో హిమః। ఇతిశ్రుత్వా సమాక్రాంతే చింతాయుక్తాతతః ॥ అన్నదానముపాయంతు రచయేనూయ్యాచమక్రవ్రతం। చక్రతుస్తౌ తదాఽరభ్య పురాణోక్తవిధానతః ॥

తా॥ ఓతల్లీ ! ఈపురుషుఁడు పూర్వము నన్ను వివాహము చేసికొనిన పురుషుఁడుకాఁడు. ఆకారణంబున యీపురుషునితో సంభోగించుట కిష్టములేదని సుశీల తల్లితోఁ జెప్పుచుండఁగా నక్కడ గూర్చుండియుండిన సాంబమూర్తి అదృశ్యుండయ్యెను. అనంతరమీ వృత్తాంతమంతయు తల్లిదండ్రులువిని విచారగ్రస్తులై అన్నదానవ్రత మాచరింపుమని కుమారికతోఁ జెప్పి అదిమొదలు పురాణమందు చెప్పినరీతిగా నావ్రతమును జేయుచుండిరి.

శ్లో॥ సుశీలా పాదయోశ్చక్రే ప్రక్షాళనం ముద్రికాన్వితా । జలధారాందదౌమాతా చందనం పుత్రభీష్టదా । హరిర్దీపంచ తాంబూలం బుభుజుస్తత్రిమానవాః ॥

తా॥ సుశీల యుంగరమును ధరించినదై బ్రాహ్మణుల పాదప్రక్షాళనచేయుటయును, కొమార్తె కోఱికను నెఱవేర్చు నుద్దేశ్యము గల తల్లి మంచిగంధంబును ఉదకమును దెచ్చియిచ్చుటయు, తండ్రియగు హరి నీరాజనము తాంబూలములిచ్చుటయు నేర్పఱచి యీ ప్రకారము అన్నదానవ్రతము జఱుపఁగా మనుష్యులు స్వేచ్ఛగా భుజించుచుండిరి.

శ్లో॥ ఇతి తేషామన్నదానం ప్రవృత్తంభిక్షుసౌఖ్యదమ్ ॥

తా॥ ఈప్రకారముగా వారి యన్నదానము భిక్షమెత్తుకొను వారికి, బాటసారులకు సౌఖ్యముగలుగజేయునదై ప్రవర్తిల్లుచుండెను.

శ్లో॥ తావుభాప్రస్థితౌకాశ్యాం ప్రాపౌకాశీంసుఖప్రదాం। నిర్మలాంభసిగంగాయా స్స్నానంచక్రతూరాదరాత్ ॥

తా॥ అనంతరము శివుఁడును, మేనమామయు నిద్దఱు కాశీనగరమునకు బ్రయాణమై కొన్నిదినంబులకు కాశీనగరమునకు వెళ్ళి యచ్చట గంగానదియొక్క నిర్మలమయిన జలములో నాసక్తితో స్నానమును జేసిరి.

శ్లో॥ స్వర్గద్వారంప్రస్థితౌతౌ కుర్వంతౌధర్మముత్తమం। పీతాంబరాణిదదతుః భిక్షుకాణాంగృహేగృహే । ఆశీషశ్చదదుస్తస్మై చిరంజీవోభవేదితి ॥

తా॥ అనంతరము వారిద్దఱు స్వర్గద్వారమను పుణ్యస్థలము నకువెళ్ళి యచ్చట గొప్పధర్మములఁజేయుచు భిక్షులకుఁ బ్రతిగృహ మునను బట్టువస్త్రములనిచ్చుచురాఁగా ఆభిక్షుకులు నీవు చిరకాలము జీవింపుమని యాశీర్వచనములు జేసిరి.

శ్లో॥ విశ్వేశ్వరంసమాయాతౌ నత్వాస్తుత్వాపునఃపునః। స్వయం గృహంప్రస్థితౌతౌ శివోమార్గేదుఃఖితంవదత్ ॥

తా॥ వారిద్దఱు విశ్వేశ్వరుని దర్శనము జేసికొని నమస్కరించి యనేకవిధంబుల స్తుతియించి తిఱిగి తమ గృహమునకు వచ్చుచుం డఁగా మార్గంబున శివుఁడు మేనమామతో శీఘ్రముగా నొక వాక్య మును పలికెను.

శివః॥ శ్లో॥ కాయే కించిదస్వాస్థ్యం మాతుల ప్రతిభాతిహి । తతః ప్రాణోత్క్రమేతస్య యమదూతాఉపస్థితాః॥ మంగళాగౌరికాచాఽపి తేషాంయుద్ధ మభూన్మహత్ । జిత్వాతాఁ మంగళాప్రాణాఁ దదౌ ఆస్యశివస్యచ। శివోఽకస్మాదుస్థితోఽసౌ మాతులం ప్రత్యువాచహ॥

తా॥ ఓ మామా ! నాశరీరమందు కొంచెము బాధగానున్న దని శివుఁడు పలుకుచున్న సమయంబుననే యమదూతలు వచ్చి యా శివునిప్రాణములఁ దీసికొనివెళ్ళుచుండ భక్తులకు శుభములనొసంగు గౌరీదేవివచ్చి ఆయమదూతలతో గొప్పయుద్ధముచేసి వారినిజయించి శివునిప్రాణములఁ దెచ్చి శివునికియ్యఁగా నాతండు హఠాత్తుగా లేచి మేనమామతో నిట్లు పలికెను.

శ్లో॥ స్వప్నేయుద్ధమయాదృష్టం మంగళాయమభృత్యయోః॥ జితామంగళగౌర్యాతే తతోఽహంశయనోత్థితః॥

తా॥ మంగళగౌరీదేవికిని యమభటులకును యుద్ధము జఱిగి నట్లుగాను, గౌరీదేవి యమభటుల నోడించినట్లుగాను నేను స్వప్న మంచుఁ జూచుచుండఁగా నింతలో మెలకువవచ్చుటచే లేచితిని.

మాతులః ॥ శ్లో॥ యజ్జ్ఞానం శివవత్ జ్ఞాతం నస్మర్తవ్యం త్వయా పునః। గచ్ఛామిఅవాంత రేచ పితరౌదుఃఖితుత్సుకౌ॥ ప్రస్థితౌతౌతత

స్తస్మాత్ప్రతిష్ఠాపురమాయతుః రమ్యేతటాకేతత్రైతే పాకారంభం ప్రచక్రతు ॥

తా॥ అల్లుఁడా ! స్వప్నమందు నీ వేమిచూచితివో దానిని తిఱిగి తలంపకుము. మనము వచ్చి చాలాకాలమైనది. ఇంటికిని నీతల్లిదండ్రులు మనలఁ జూచుటకు మిక్కిలి యపేక్షతో నుందురు. కాఁబట్టి మనము మన నగరమునకు వెళ్ళుదమని మేనమామ పలుకఁగా ననంతరము వారిద్దఱు ప్రయాణమై వచ్చుచు ప్రతిష్ఠానగరమునకు వెళ్ళి అక్కడ మనోహరమయిన యొక చెఱువువొడ్డున వంటఁ జేయుట ప్రారంభించిరి.

శ్లో॥ దృష్టౌతౌ హరిదాసీభిః ధైర్యౌదార్యధరౌశుభౌ ॥

తా॥ అనంతరము హరియింట నుండు దాసీలు చెఱువునకు రాఁగా నక్కడ ధైర్యము త్యాగము మొదలగు గుణములచేఁ బ్రకాశించువారును, శుభముల నొసంగువారునగు వారిద్దఱినిజూచిరి.

శ్లో॥ అన్నదానం హరేర్గేహే ప్రవృత్తం తత్రగమ్యతాం। భో దాస్యోయాత్రికావావాం గచ్ఛావోపక్వచిద్గృహమ్ ॥

తా॥ బాటసారులారా ! ఏల మీరు వంటఁజేసికొని కష్టముం బెంచెదరని యాస్త్రీలుపల్కఁగా మేము యాత్రికులము. కాన ఎవరి యింటికిని వెళ్ళమని వారిద్దఱు ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి.

శ్లో॥ ఇతిశ్రుత్వాతు తద్వాక్యం దాస్యోజగ్ముస్స్వకంగృహం। స్వస్వామినికటేవాక్యం మవదన్సాదరంతదా ॥

తా॥ ఈ ప్రకారము ఆ బాటసారులు పలికిన మాటను విని దాసీలు తమగృహంబునకు వెళ్ళి చెఱువువద్ద జఱిగిన వృత్తాంతమును దమయజమానునికి శ్రద్ధతోఁ జెప్పినవారైరి.

శ్లో॥ సర్వం దాసివచశ్శ్రుత్వా సహరిః ప్రభురాదరాత్ । ప్రేషయామాసమాన్యాన్ సన్నవస్త్రాణిభూరిశః ॥

తా॥ మా యజమానుండైన హరి యన్నదానము చేయుచున్నాఁడు. అక్కడకు మీరుకండని దాసీలుపల్కఁగా విన్నవారైరి.

పిమ్మట ఆదరణతో విశేషమైన వస్త్రములను అన్నమును వారికి పంపించినవారైరి.

శ్లో॥ తద్దృష్ట్వావిస్మితౌతావా గచ్ఛాపశ్చ హరేర్గృహం। హరి ర్మాతులమభ్యర్చ్య శివం పూజితుమాగతః ॥ ప్రక్షాళయంతిచసాకన్యా చరణౌతస్యసత్వరా । అభూన్మేభర్తాయమితి జననీంప్రత్యువాచహా। హరిఃపప్రచ్ఛసాశ్చర్యం శివంమంగళదర్శనమ్ ॥

తా॥ హరి పంపిన అన్నవస్త్రాదులఁ జూచి వారిద్ద రాశ్చర్య మునుబొంది హరియొక్క గృహంబునకు వెళ్ళఁగా ఆహరి ముందు శివుని మేనమామనుబూజించి పిమ్మట శివుని బూజించుటకు ప్రారంభింపఁగా ఆసుశీల శివుని పాదప్రక్షాళనముజేసి సంతోషించి సిగ్గుగలదై ఈయనే నాపెనిమిటి యని తల్లితోఁ జెప్పఁగా హరి ఆశ్చర్యముగల వాఁడై మంగళప్రదమైన దర్శనముగల శివునితో నిట్లుపలికెను.

హరిః॥ శ్లో॥ కించిచ్చిహ్నంతవాఽస్త్యత్ర బ్రూహిమేవరదర్శన ॥

తా॥ శ్రేష్ఠమైన రూపముగలవాఁడా ! నీసంబంధమైనదేదై నను కొంచెమునస్తు యిక్కడున్న యెడలఁ జెప్పుమని హరి యడిగెను.

శివః॥ శ్లో॥ మమేదం చిహ్నమస్తీహ ఇత్యుక్త్వా గృహమాగతః । తతఆనీయతత్పాత్రం దర్శయామాససాదరమ్ ॥

తా॥ ఇక్కడ నాచిహ్నమున్నదని శివుఁడు పలికి గృహము లోపలికి వెళ్ళి తాను పూర్వము దాచియుంచిన పాత్రను దెచ్చి శ్రద్ధతోఁ జూపించెను.

శ్లో॥ తత్పాత్రంచ హరిర్దృష్ట్వా గర్భాదానంచకారసః । దదౌ రత్నానివస్త్రాణి సువర్ణానిబహూన్యపి ॥

తా॥ ఆపాత్రను హరి చూచి సంతసించి గర్భాదానముచేసి అనేకమయిన రత్నములను, వస్త్రములను, బంగారములను కాను కగా నిచ్చెను.

శ్లో॥ తావాదాయప్రతిష్ఠేతేతౌ దదంతౌ బహుళంధనం । శ్రావణే మాసి సంప్రాప్తే వ్రతం భామేచకారసా । భుక్త్వా సర్వేప్రస్థితాస్తే యోజనంజగ్ముస్తమాః ॥

తా॥ వారిద్దరు హరియిచ్చిన ధనమును దీసికొని విశేష ధనమును ధర్మముచేసిరి. పిమ్మట శ్రావణమాసమురాఁగా మంగళవారంబున ఆసుశీల వ్రతమును జేయుచుండఁగా నందఱు నచ్చట భుజించి మహానుభావులగు వారందఱొక యామడదూరమువఱకుఁగూడవచ్చిరి.

సుశీలా॥ శ్లో॥ గౌరీవిసర్జనం చాఽహం కరోమ్యద్యైవ సాదరం। శ్వశ్రూశ్వశురయోరద్య దర్శనేఽస్తికుతూహలమ్ ॥

తా॥ గౌరీదేవిని విసర్జనచేసినదై వెంటనే మామను అత్తను జూచుటకు సంతోషము పుట్టుచున్నదని సుశీల చెప్పెను.

శ్లో॥ తతో గంతవ్యమస్మాభిః పితరౌ ద్రష్టుమాదరాత్ । ఇత్యుక్త్వాతేగతేమార్గే గౌర్యా ఆవాహనంకృతమ్ ॥ దదర్శుస్తత్రసౌవర్ణదేవాలయమనుత్తమమ్ ॥

తా॥ పిమ్మట వారిద్దఱును గృహమంతయును శివుని తల్లిదండ్రులఁజూడ నాసక్తిగలవారై ప్రయాణమై వెళ్లుచుండఁగా మార్గమధ్యంబున గౌరీదేవిని ఆవాహనజేసి పూజించగా నచ్చట శ్రేష్ఠమైన సువర్ణదేవాలయ మగుపడెను.

శ్లో॥ గౌరీ సమర్చనం దీప దానంసాచవ్యచీకరత్ । తతస్సర్వే ప్రస్థితాస్తే పితరౌద్రష్టుముత్సుకాః ॥

తా॥ పిమ్మట ఆసుశీల గౌరీదేవిని పూజించినదై దీపదానము మొదలగువానిని క్రమముగా జేసెను. పిమ్మట బంధువులందఱును శివుని తల్లిదండ్రులఁజూచుటకు వేడుకగలవారై ప్రయాణమైరి.

శ్లో॥ కుండినాసన్నదేశేతాన్ దృష్ట్వావిస్మయినోజనాః । అబ్రువంస్తేధర్మపాలం సోత్కంఠంప్రియదర్శనాః ॥

తా॥ కుండినమను పట్టణ సమీపమునకు వచ్చియున్న శివుని మొదలగువారినిఁజూచి జనులాశ్చర్యపడుచు ప్రీతికరమైన లక్షణములు గలవారై ధర్మపాలునితో సంతోషపూర్వకముగా నిట్లు పలికిరి.

జనాః॥ శ్లో॥ ధర్మపాలాఽద్యతే పుత్ర స్సభార్యాశ్యాలకస్తథా। సమాయాతోవయందృష్ట్వా అధునైవసమాగతాః ॥

తా॥ ఓ ధర్మపాలుఁడా ! నీ కుమారుఁడు భార్యాసమేతుఁడై నీభావమఱఁదితోడ వచ్చియున్నారు. మేముచూచి నీతోఁ జెప్పుట కిప్పుడే వచ్చితిమి అని జనులువచ్చి చెప్పినవారైరి.

శ్లో॥ యావజ్జనావదం స్తత్ర తావత్సోపిసమాగతః । నమస్కారాం చకారాఽసౌ పితృభ్యాం పితృవల్లభః ॥ మాతులోఽపి నతిం చక్రే భగినీ ధర్మపాలయోః । సుశీలా శ్వశురాయాఽపి శ్వశ్రూం త్వాస్థితా తదా ॥

తా॥ జనులుచెప్పిన తక్షణమే ధర్మపాలుఁడు వెళ్ళఁగా తల్లి దండ్రులయందుఁ బ్రేమగల కుమారుఁడయిన యాశివుఁడు తల్లిదండ్రులకు నమస్కరించెను. మేనమామయుఁ దన తోఁబుట్టువునకు బావకు నమస్కారముఁ జేసెను. సుశీలయు ఆరీతిని అత్తకును మామకును నమస్కారముఁ జేసినదాయెను.

శ్వశ్రూః॥ శ్లో॥ సుశీలేతిద్వ్రతంబ్రూహి యద్వ్రతస్యప్రభావతః । ఆయుర్వృద్ధిశ్శిశోర్మేపి జాతాకమలలోచనే ॥

తా॥ ఓ సుశీలా ! పద్మములవంటి నేత్రములు గలదానా ! నా కుమారునికి ఆయుర్వృద్ధి యేవ్రతమహిమచే నయ్యెనో ఆవ్రత ప్రభావమును జెప్పుమని అత్త సుశీలనడిగెను.

సుశీలా॥ శ్లో॥ నజానేహం వ్రతంశ్వశ్రూ జ్ఞానేమానవతీంహరిం । శ్వశురంధర్మపాలంచ శ్వశ్రూంచభవతీంతథా ॥ మంగళాం దేవతాం జానే వరంతుయునయోస్సుతం। ఇత్యుక్త్వాచసుశీలాసా నవం దేస్వాం తహర్షితా । భుక్త్వాభోగాన్యథాపశ్చాత్ కైలాసంచ సభర్తృకా॥

తా॥ ఓఅత్తా ! ఆవ్రతమెట్టువంటిదో నేనెఱుఁగను. నాతల్లి యగు మానవతిని, తండ్రియగు హరిని, మామయగు ధర్మపాలుని, అత్తయగు మిమ్మును, మంగళప్రదురాలగు గౌరీదేవిని, మీకుమారుఁడగు నాపెనిమిటినిమాత్రమెఱుఁగుదునని సుశీల సంతోషముతో జెప్పినదాయెను. పిమ్మట స్వస్థిచిత్తముగలదై వారికి నమస్కారములు జేసి పిమ్మట ననేకభోగముల ననుభవించి జన్మాంతంబునఁ బెనిమిటితోఁగూడ కైలాసమునకు జనెను.

కృష్ణః॥ శ్లో॥ శ్రావణేమాసి భౌమేషు చతుర్షు వ్రతమాచరేత్ । ప్రాతరుత్థాయ సంస్నాతా సంకల్ప్యవ్రతముత్తమమ్ ॥ ఉపచారైః షోడశభిః పూజయేన్మంగళాంతథా । నీరాజనంతతఃకుర్యాద్దీపైః షోడశ సంఖ్యయా । మాత్రే సువాసినీభ్యశ్చ దేయంవాయనముత్తమమ్ ॥

తా॥ కృష్ణమూర్తి చెప్పుచున్నాడు:- శ్రావణ మాసంబున నాలుగు మంగళవారంబులయందు ప్రాతఃకాలంబునలేచి చక్కఁగా స్నానముచేసి శ్రేష్ఠంబగు గౌరీవ్రతమును జేయుటకు సంకల్పించి షోడశోపచారంబుల గౌరీదేవినిఁబూజించి కర్పూరహారతినిచ్చి పది యారు జ్యోతులతోఁగూడిన వాయనమును తల్లికిని ఇతర సువాసినీ స్త్రీలకును వాయనమివ్వవలయును.

శ్లో॥ భోక్తవ్యా దీపకశ్చాఽపి అన్నం లవణవర్జితం । విసర్జనం మంగళాయా దీపదానం తతఃక్రమాత్ । పంచసంవత్సరే ష్వేవం కర్తవ్యంపతిమిచ్ఛుభిః ॥

తా॥ జ్యోతుల సహితముగా ఆ పిష్టములను ఉప్పు లేకుండ అన్నముమాత్రము భుజించి దీపదానముచేసి పిమ్మట విసర్జన చేయ వలయును. పెనిమిటికి దీర్ఘాయుస్సునుగోరు స్త్రీలు యీప్రకారముగా నైదుసంవత్సరములు క్రమముగా గౌరీవ్రతమును జేయవలయును.

అథ ఉద్యాపన ముచ్యతే॥ శ్లో॥ పంచమేవత్సరే ప్రాప్తే కుర్యా దుద్యాపనంవ్రతమ్ ॥

తా॥ అయిదవ సంవత్సరమున నుత్తమమయిన యీవ్రతో ద్యాపనమును జేయవలయును.

శ్లో॥ శ్రావణేమాసిభౌమేతు స్వాచార్యం వరయేద్వ్రతీ । దివా వ్రతంప్రకుర్వీత కలశస్థాపనంనిశి ॥ మంటపేలింగతోభద్రే పీఠేదేవీం ప్రపూజయేత్ ॥

తా॥ శ్రావణమాసంబున మంగళవారదినంబున వ్రతమును జేయు స్త్రీ ఆచార్యునిఁ ప్రార్థించి పగలు వ్రతమును జేయవలెంచి పూర్వదిన రాత్రియందు శుభప్రదంబయిన పీఠంబున మంటపంబేర్ప

అచి దానియందుఁ గలశమునుంచి యాకలశమునందు గౌరిదేవి నావాహనముచేసి పూజింపవయును.

శ్లో॥ ఉమామహేశ్వరీంమూర్తిం కలశేనిక్షిప్తతః। బ్రహ్మణః కలశంచైకం గణేశస్కందయోర్ద్వయమ్॥ శచీపురందరం త్వేకం మాతౄణాంస ప్తకంతథా। లక్ష్మీనారాయణ స్త్వేకం సావిత్రీకలసంపరం। ఏకంసమస్తదేవానాం గ్రహాణామేకముచ్యతే॥

తా॥ పిమ్మట ఉమామహేశ్వరులకు ఒక కలశమును, బ్రహ్మకు ఒకకలశమును, విఘ్నేశ్వరునికి నొకకలశమును, కుమారస్వామికి నొక కలశమును, శచీంద్రులకు నొకకలశమును, చాముండాది సప్తమాతృలకు నేఁడు కలశంబులను, లక్ష్మీ నారాయణులకు నొకకలశమును, సావిత్రీదేవికి శ్రేష్ఠంబగు నొకకలశమును, ఇతరమయిన సమస్తదేవతలకు నొకకలశమును, సమస్త గ్రహంబులకు నొకకలశమును నుంచవలయును.

శ్లో॥ అశక్తోకలశాఃపంచ తదశక్తౌద్వయంతథా। ప్రధానదేవతాత్వత్రి మంగళాపతిసంయుతా॥

తా॥ పూర్వమందుఁజెప్పిన కలశములను సంపాదింపలేనివారు అయిదు కలశముల నుంచవలయును. అయిదింటిని తెచ్చుకొనలేనివారు రెండుకలశములనైన నుంచవలయును. ఇక్కడ ప్రధానదేవత పతివిశిష్టమయిన మంగళగౌరీదేవతయని చెప్పఁబడినది.

శ్లో॥ కలశస్థాపనంపూజా యామేయామేతుజాగరం। ప్రభాతే హవనంచైవ తత్తన్మంత్రైస్స్వశాఖయా॥ గుడేనజీరకేనాఽపి పరమాన్నేన చాఽజ్యతః। అశ్వత్థస్య సమిద్భిశ్చ దూర్వాభిశ్చాఽత్రహావయేత్। సర్వమంగళమాంగళ్యే మంత్రఏవప్రధానతః॥

తా॥ విధిగా కలశస్థాపనచేసి ప్రతియామమునఁ బూజచేయుచు రాత్రియంతయు జాగరణముచేసి ప్రాతఃకాలంబున నారివారిశాఖకుఁ జెప్పఁబడిన మంత్రంబులతో బెల్లముచేతను, జీలకఱ్ఱచేతను, పరమాన్నముచేతను, ఆజ్యముచేతను, రావిసమిత్తులచేతను, గరికలచేతను

హోమము జేయవలయును. ఇక్కడ "సర్వమంగళమాంగల్యే" అనునది ప్రధానమంత్రము.

శ్లో॥ వాయనాని ప్రదద్యాచ్చ వేణుపాత్రేషు షోడశ। ఉద్దీప్యస్వేతిమంత్రేణ జ్వాలాంపూజ్య ప్రదాపయేత్ ॥

తా॥ పిమ్మట వెదురుపాత్రలయందు పదియాఱు వాయనము లను వుంచి "ఉద్దీప్యస్వ" అను మంత్రముచే జ్యోతుల వెలిగించి వాయనమంత్రవిధిచే నివ్వవలయును.

శ్లో॥ సువాసిన్యశ్చసంపూజ్య స్తతోదంపతిపూజనం। ప్రదద్యాన్మంగళద్రవ్యం సువాసిన్యై విశేషతః। గాం దద్యాదపి తాం సర్వాన్భోజయేదేవసంగ్రహః ॥

తా॥ పిమ్మట సువాసినీ స్త్రీలను బూజింపవలయును దంపతీ పూజ చేయవలయును. సువాసినీ స్త్రీలకు విశేషముగాఁ గుంకమును పసుపు మొదలగు శుభప్రదంబులగు ద్రవ్యము లియ్యవలయును. గోదానములను జేసి వారిసందఱిని భుజింపఁజేయవలయును. ఇట్లుద్యాపనము సంక్షేపముగా జెప్పఁబడినది.

శ్లో॥ యఇదం శ్రుణుయాన్నిత్యం శ్రావయేద్వా సమాహితః। సర్వపాపవినిర్ముక్తో సయాతిపరమాంగతిమ్ ॥

తా॥ ఈకథను మొనసు వినువారో స్వస్థచిత్తముగలవారై యితరులకు వినుపించువారో వారంవఱు పాపములనుండి విముక్తంబడి వైకుంఠమును బొందుదురు.

ఇతి భవిష్యోత్తరపురాణే మంగళగౌరీ వ్రతోద్యాపన ప్రకరణం సమాప్తమ్.

శ్రావణ మంగళ వారము పాట.



ఈశ్వరపుత్రునకు గజావతారునకు పార్వతీతనయునకు భక్తితోనూ। వాక్కుసుద్ధీనిచ్చు వైభోగరాయునకు శారదాంబకు నేను సన్నుతింతూ ॥ జయమంగళా। నిత్యశుభమంగళా ॥ మంగళగౌరీ కథా మహిమీద వెలసినా పాటగావించెదా భక్తితోనూ। మహిమీద ఒకరాజు సంతానములేక సౌభాగ్యపదవి తా నేలుచుండె ॥జ॥ పరమేశ్వరుడుతన యాత్మలోహరిషించి ఇహపరాదుల వారికి త్తమనుచు। లింగంబు తానొక్క జంగమావతారమై గురుధర్మ ఘోరాండమనుచు వచ్చె ॥జ॥ మేడమీదనుంచి దిగివచ్చి యాసతీ బంగారుపళ్ళెముతో నానెముగనూ। నడచిరాగాజూచి పరమేశ్వరుడు తాను నిమిషంబు నిలువకాపోయెనప్పుడూ ॥జ॥ ఇదియేమిచోద్యమో యెఱుగంగవలెననీ మఱుదినమునాటికీ ముందుగానూ। మరుగుచాటునయప్పుడు కాచికొని యుండగా గంటలుమ్రోగించుచూ వచ్చెశివుడూ ॥జ॥ వచ్చినజంగాన్ని పోనికపట్టుకొని యిదియేమికారణము అనియడిగెనూ। పుత్రపౌత్రులు లేరు మీచేతిభిక్షంబు హరహరఅంటరాదనిబల్కెనూ ॥జ॥ మాకేగతి యనుచు సతిపతులిద్దరు సాష్టాంగ మొసగిరి శివునకపుడూ। పరమేశ్వరునిగూర్చి తపస్సుచేయుమని ఆనతిచ్చిపోయె ఆజంగము ॥జ॥ సతీపతులిద్దరు రాజ్యములువిడచి పరమేశ్వరునిగూర్చి తపస్సుచేయ। వారి భక్తికిమెచ్చి పరమేశ్వరుండపుడు ప్రత్యక్షమయ్యెను రాజుకపుడూ॥జ॥ ఇచ్చితిని ఒకవరము మెచ్చితినినీపూర్మనుచు స్త్రీజన్మమా పురుషజన్మమనగా। ధర్మపతియైనట్టి పుణ్యవతినిత్తునా పదహారుసంవత్సరములసుతు నిత్తునా ॥జ॥ సతిపతులిద్దరు సమకూర్చుకొనివారు పరమేశ్వరునితోడ భాషించియు। ధర్మవతినిజూచి తాళలేముమేము పుణ్యమేమోగాని పుత్రునీనెనూ ॥జ॥ ఊరికీముందరా కాళికాగుడివెనుక చూతవృక్షము నందు ఫలమున్నదీ। ఆఫలము తెచ్చుకొని భుజియింపుమనిపలికి అంతర్థానమయ్యె నాదేవుడూ ॥జ॥ ఆరాజు హర్షమున ఆవృక్షమెక్కియు ఆఫలము లన్నియు కోసితెచ్చి। పణతిముందరపెట్టి విప్పిచూడగానే వక్క పేఫలమయి నొప్పుచుండే ॥జ॥ ఈశ్వరుండిచ్చిన ఫలము ప్రాప్తి

యింతే అధికఫల మొచ్చునా యతివమనకూ। అనుచు భుజియించగా
అతివ గర్భమునిలచి నవమాసములునిండె నాతికప్పుడూ ॥జ॥ సూర్య
తేజంబులతో వొప్పేటి సుతునికి పుత్రోత్సవము జేసె బుణ్యశాలి।
సంతోషమ్మునరాజు నామకరణం వ్రాసె నారాయణాయని నామమిడిరీ
॥జ॥ రాజకుమారునకు రమణులందరు గూడి వుగ్గులమరా బెట్టి రొప్పమీరా। దృష్టితాకకుండ చుక్కబొట్టూపెట్టి శిరసంటి తొట్టిలోనుంచి
రప్పుడూ ॥జ॥ బాల్యప్రాయమునాడు బాలతోడుగులుతోడిగి ఆటపాత్రి
యంబునా ఆటజూచి। నాటపెంచిననాని నూటపెంచీనట్లు కాశీయా
త్రకు శాల ధనముకట్టి ॥జ॥ కాశికిబోదామంచు ఘనముతో యిద్దరూ
కాశిపట్నానికేవచ్చిరీ। ఆవనానికిపోకతిచాల బడలికగొని పరమేశ్వ
రాజ్ఞచే నిలచిరప్పుడూ ॥జ॥ శ్రావణమాసాన మంగళగౌరునూ పూ
జింతురూ। అంగనలు తామరపూలు కొయ్యారాగా రాచకూతురు
వచ్చె రమణివెంట ॥జ॥ పుణ్యాంగనలెల్ల పువ్వులుకోసుకరాగా సంగడి
పడిరాజునద్దమూనిలచె। సత్యవతీకన్న మాంగల్యవతియని చెరగుముడి
వేస్కికొని శీఘ్రమ్ముగనూ ॥జ॥ ఆరాత్రినగరులో ఆవధూవరులునిలచి
తోటలో నూడగనూ। అక్కడికి చనుదెంచి తన్నంత నిమిషమున
తోడ్కొనిపోయి మధుపర్కమిడిరీ ॥జ॥ రాజధువు శాస్త్రాలు అన్ని
యమునుగావించి రాజహోమము వేల్చె రమణితోనూ। అగ్నిసాక్షిగ
పెండ్లి ఆడినాసతిగూడి సప్తఋషులకు మ్రొక్క సంభ్రమముగా ॥జ॥
వధువరులుయిద్దరికి వొప్పుబువ్వంబులు చేయించిరచోట శీఘ్రము
గనూ। రావులందరు తామ్ము రమ్యముగ భుజియించి కరములూ కడు
క్కొని గద్దెనుండే ॥జ॥ చిత్తరువు వ్రాసినా చవికెలోపలనుంచి పట్టి
మంచమువాల్చి పరుపుపఱచి। కస్తూరిపునుగు జవ్వాజి మొదలుగ దెచ్చి
వొప్పుతోకలిపిరి వధువరులకూ ॥జ॥ గిన్నెలో పాలు చక్కెర తేనెయు
ఘృతమ్ములు ఆరగించగ బెట్టిరీ। కర్పూరభాగాలు పచ్చనిచెంబుతో
పన్నీరు తెప్పించి వుంచిరప్పుడూ ॥జ॥ దంపతులిద్దఱు యింపుతో భుజి
యించి సంతోషమ్ముగను తాంబూల మొసగి। సతితొడమీద పాద
మూని యాగిన్నె భక్తితో వుంచెనూ గుప్తగానూ ॥జ॥ తూగూ

బుయ్యాలపై దంపతులిద్దరూ శయనించి నిద్రలు సేయుగానే । కాల
వృత్యువుపచ్చి కాలసర్పంబయి బాలకునిగరువంగవొచ్చెనప్పుడూ ॥జ॥
మంగళగౌరీ మగువస్వప్నమందు నీసతికినీడంగసమయమిాది । మాం
గల్యవతి నిద్ర శీఘ్రముగ మేల్కొని కనులు మగువదెరచి చెలియూ
చూచు ॥జ॥ సుమాంగల్యవతినిద్ర శీఘ్రముగమేలుకొని కన్నులూ
తెరచి కలియచూచి । కృష్ణసర్పమువాని కిలకిలనవ్వుచు స్వర్ణకల
శము తెచ్చియుంచి ॥జ॥ బాలభక్తికిమెచ్చి నాగేంద్రుడపుడు కలశం
బులో ప్రవేశించెనప్పుడూ । చుట్లుచుట్లును అతను పవళించియుండ పొ
త్రిక్కయ జేసి మొక్కినిలచె ॥జ॥ ముత్యాలుగూర్చిన రవికె తాను
విడచి వ్రాసినాకట్టుకొని నొసటనిలచె । పతిప్రాణముక్కొని పంక
జాక్షితాను తిరిగి శయనించి కడునిద్రపోయె ॥జ॥ అరుణోదయమువేళ
ఆరాజు మేలుకొని సేటిగ డము మనకు గడచెనప్పుడూ । యెవ్వరికి
చెప్పకా యుద్దురాతడి కాశీకిచేరి శీఘ్రముగనూ ॥జ॥ తెల్లవారం
గానె యెల్లప్రజలూలేచి సన్నరుచిల్కి ముగ్గులుపెట్టి । రత్నాలు
గద్దెలు రమణులువుంచిరి వధువరులువచ్చి నిల్చిరపుడు ॥జ॥ నెల్వినూ
తర్ని తేసి శృంగారములుజేసి రత్నాలగద్దెపయి వుంచగాను । తప్పక
వధువరుని ముఖము తానుజూచి తనపతికాడనీ తలచెనపుడూ ॥జ॥
లేచి పేటకమిాదకూర్చుండిచి తించి జాణలైనట్టిసఖియలెల్ల । నేర్పుతో
నీపతి అవునీయందరూ తెలపోసితెలిపిరా సఖియలెల్ల ॥జ॥ సత్యసతి
యాగడకన్న తనతండ్రినీబిలచి నామాటవినియు సన్నాదరించు । నీవు
సత్రిమునేడు నిజముతో నిలిపితె భక్తితో యుగమూలముత్తు నేను॥జ॥
కాశిచేరియువారు గంగాస్నానముచేసి కాలభైరవుల దర్శనముజేసిరీ ।
అన్నపూర్ణనుచాల అతిభక్తివేడుకొని విశ్వేశ్వరుని గుడి దర్శించిరీ ॥జ॥
మణికర్ణికాదేవి తిరువేణిదర్శించి బిందుమాధవ దర్శనముచిసిరీ। భాగీ
రథినిచాల భక్తితో వేడుకొని తిరిగివచ్చెనువారు కాశికపుడూ ॥ జ ॥
కాశిచేరిరివారు గంగస్నానముచేత కాశిపట్నానికే వచ్చిరపుడు మహా
రాజుపుత్రాన మామ లల్లుళ్ళు తమరు గంగాదించి నిరచిరప్పుడు॥జ॥
వచ్చినవారిని భుజియింపుడంటేను వొల్లమని వారితో పలికిరప్పుడు ।

స్వయంపాకమందుకొని యందరూభుజియించి నిలచిరీ నిమ్మాలమేడ
లోన ॥జ॥ కర్పూరభాగాలు కాంతతానిచ్చె అక్కడికివేంచేసె అందు
నుండి । కాశీవాసులకేల కర్పూరభాగాలు వల్లమని వారితో పలికి
రప్పుడు ॥జ॥ పరదేశిపరదేశి రాజులు విప్రులు భుజియించి తాంబూల
మందుకొనిరాగ । మీరాదేలవల్లరని పరిచారకులుపోయి తోడుకుపోయి
రాజసముఖమునకు ॥జ॥ రాజసముఖమున రమణితాగూర్చుండి నాథు
డూనవచ్చేటిరాకజూచి। తానుమనంబున చాలసంతోషించి తాంబూల
మిచ్చి కానికముబట్టె ॥జ॥ తాంబూలమూ యిచ్చి కరముతానూబట్టి
ఆనందభాష్పముల కురిపించెనూ। ధన్యురాలనైతి దరి జేరితిని నేను
రాజుకు ముద్దుకూతురనైతినీ ॥జ॥ ఇదియేమిచోద్యమో వెరగుపడి
చూచుచు ఆశ్చర్యపడి రాజు అనుగగానే। నీకు గుర్తులుగలవు నీల
వర్ణుడవునీవు సత్యముగదెల్పుమో వృత్తాంతమూ ॥జ॥ కాశికిబోగా
మనుచు కాంక్షతోనిద్దరము నిలచితోటాలోనె వుండగాను. అక్కడికి
వేంచేసి సన్నికవిమిషమున మధుపర్కమిచ్చి కల్యాణమండె ॥జయ॥
పణతినాతోడమీద పాదంబు యూగివ్వె హత్తుగానిలిపెను సువర్ణకల
శంబుదెచ్చి । దేదీప్యమానమై వెల్గుచుండెను బుజ్జగింపుచుతాకి మెడ
కంఠమాలవేసె ॥జ॥ ఆకాశమంతాను పందిళ్లుగావేసి భూమియంతయు
అరుగువేసి। తోరణములుగట్టి నగరు శృంగారించి కల్యాణవేదికగా
జేరిరి ॥జ॥ గోదానముడిసి భూదానముజేసి సువర్ణదానముచేసె సొంపు
తోను । అశ్వదానముచేసి గజదానముచేసి కన్యదానముచేసె ఘనము
గాను ॥జ॥ ఆరాత్రినగరిలో కన్యవధువరులు తల్లిదండ్రాదులను తలచు
కొనుచు । అనిబుజ్జగింపుచు మామతోఅల్లుడు శీఘ్రముగ సీమకువెళ్ళ
జలెను ॥జ॥ ముద్దుకూతురుకిచ్చె ముత్యాలపల్లకి పచ్చలపల్లకీ భాగీరథి
కిని । కోటివేలుచేయు ఉత్తమాశ్వమునిచ్చి అల్లునీకూతురుని అంపిం
చెను ॥జ॥ తెలిసినఫలమెల్ల గ్రక్కునవెడలెను భక్తితోగూడ బాలు
డును। గంగను ముందరనుంచుకొని తమ సీమచేరి తనక్షేమములు
చెప్పంపెనూ జ॥ తనతోటిజనమెల్ల తక్షణంబెడలగా భక్తిగా బాలు
డొచ్చెననుచూ। పుత్రుడని చెప్పగా నుత్సాహమును॥ బొంది ఆలింగ

నముజేసి అతివతోనూ ॥జ॥ ఏమినోమునోచి తేవ్రతముజేసితి పుత్ర భిక్షంబెట్టె పుణ్యాశాలి । సత్యముదప్పకా మాంగల్యములుకదా మంగళగౌరునూ పూజించిరీ ॥జ॥ భాగీరథీచాల భక్తితో పూజిస్తిమీనంటి అత్తమామలుగలుగునా। యెక్కువరాజ్యము మిక్కిలిసంపదా తెరగని అయిదు సాధకసౌఖ్యములూ ॥జ॥ ఎప్పుడుపూజిస్తె మాంగల్యములు గలవు మంగళగౌరునూబూజిస్తిని। ఈకథను పాడినవారికి విన వారికి నయినవిభవంబులూ। ఇష్టసంపదలిచ్చు యీరాజపదవిచ్చు సౌఖ్యము బిచ్చుసర్వేశురాణి॥ జయమంగళా నిత్యశుభమంగళా ॥

శ్రావణమంగళవారముపాట సంపూర్ణము.



శ్రావణశుక్రవారముపాట.

కైలాసగిరిలోను కల్పవృక్షముక్రింద ప్రమథాది గణములూ కొలువగాను । పార్వతీపరమేశ్వర్లు బాగుగా కూర్చుండి పరమేశ్వరుని యడిగె పార్వతపుడు ॥ జయమంగళా నిత్యశుభమంగళ ॥ ఏవ్రతము సంపదలు మెలమితోడుత నిచ్చు యేవ్రతము పుత్రపౌత్రాభివృద్ధి నొసంగు । అనుచు నూవార్వతి యూహారుసడిగెను॥ కుండినీఅని యేటి పట్నంబులోపలా చారుమతిఅనియేటి చేడెగలదు । అత్తమామలసేవ అతిభక్తితోజేసి పతిభక్తిగలిగుండుభాగ్యశాలి ॥జ॥ వనితస్వప్నమందు వరలక్ష్మితాజోయి చారుమతితాలెమ్మని చేతజరచెను । చరిచినప్పుడు లేచి తల్లి మీరెవ్వరని నమస్కరించిపలికె నలినాక్షిరో॥జ॥ వరలక్ష్మినే నేను వరములు యిచ్చేను మేల్కొనవె చారుమతి గొబ్బనాను । కొలిచెనప్పుడు మెచ్చి కోటిసరాజ్యముల్ వరమప్పుడిచ్చేటి వరలక్ష్మిని ॥జ॥ ఏవిభునిపూడ చేయవలెననుచూను చారుమతియడిగెను శ్రావణ్య ముగదా। ఏమాసంబున యేపక్షంబు యేవారమునాడు యేప్రొద్దున ॥జ॥ శ్రావణమాసాన శుక్లపక్షమునందు శుక్రవారమునాడు ముసి మాపునా। పంచకల్పాలు తెచ్చి బాగుగా తనసిల్పి సువర్ణపు కేముస

శోభితముగ ॥జ॥ చారుమతిలేచి యా శయ్యపై కూర్చుండి బంధువుల పిలిపించి బాగుగాను। స్వప్నమున శ్రీమహాలక్ష్మి చకచకవచ్చి పొలం మనిపల్కెను కాంతలారా ॥జ॥ ఏవిధంబున పూజ సేయవలెనన్నదో బంధువులు అడిగిరి ప్రేమతోను। యేమాసంబున యేపక్షంబున యే వారమునాడు యేప్రొద్దునా ॥జ॥ శ్రావణమాసాన శుక్లపక్షమునందు శుక్రవారమునాడు పొసిమాపునా। పంచకల్యాలుదెచ్చి బాగుగా తను నిల్పి భక్తితో పూజించుమనిచెప్పెనూ ॥జ॥ అపుడు శ్రావణమాసము ముందుగావచ్చెనని భక్తితోపట్నము నలంకరించె। పన్నెతోరణాలు సన్నపూజాజలూ చెన్నుగా నగరు శృంగారించుతురు ॥ జ ॥ వరలక్ష్మి నోమనుచు వనితలు అందరూ పసుపుతోడి పట్టు పుట్టములుకట్టి। పూర్ణంపు కుడుములు పాయసాన్నములు అవశ్యముగ నైవేద్యములువెదురూ ॥ జ ॥ కంద్రిడిమండిగలు నుండిగలుదండిగచెంచి యొండిన కుడుములు ఘనవడలునూ। దండిగావల్యాల ఖర్జూరఫలములూ విధిగా నైవేద్యములు జ నింపుబిందెలలోను నిర్మలపుదకము పుండరీకాక్షు లకు వారుపోసీ తొమ్మిదిపోగుల తోరమొప్పుగపోసి తల్లికి కడుసంభ్రమమున జ వేదవిదుడైనట్టి విప్రుని పిలిపించిగంధ మక్షతలిచ్చి కాళ్ళుగడిగి। తొమ్మిది పిండివంటలతోరమొప్పగబెట్టి బ్రాహ్మణునకు పాయసంబెట్టు ॥ జయమంగళా నిత్యశుభమంగళా ॥

శ్రావణశుక్రవారపు వరలక్ష్మీవ్రతపాట సంపూర్ణము

